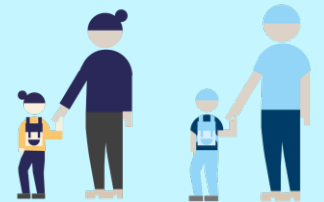

Oslo

Kvalitets- og kompetanseplan

- for en mer inkluderende barnehage

Innhold

- Bakgrunn og visjon
- Betydningen av inkludering
- Kvalitet på arbeidet
- Kompetanseheving og støttesystem
- Utviklingsarbeid i barnehagen
- Avslutning
- Vedlegg: Ståstedsanalysen

Vår visjon

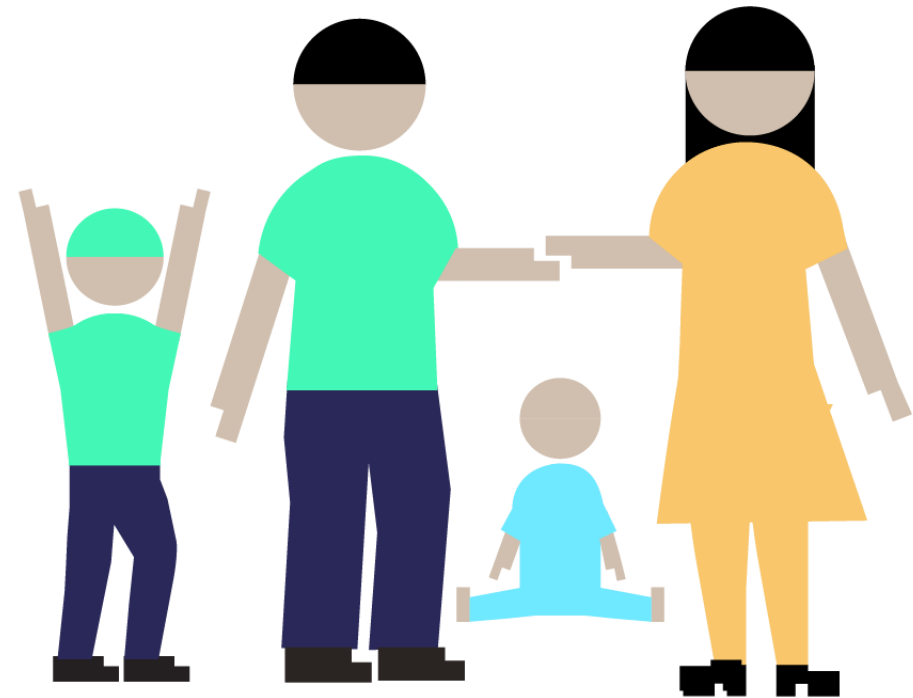
I Bydel Groruds barnehager skal alle barn oppleve trivsel og mestring i et lekbasert læringsmiljø, i møte med ansatte som er:

sensitive

kompetente

inkluderende

lekende

Bakgrunn for en kvalitets- og kompetanseplan

Bydel Grorud har en barnegruppe med et stort mangfold, som byr på mange muligheter, men også noen utfordringer. Levekårsutfordringer, manglende norskferdigheter og økende behov for spesialpedagogisk hjelp danner bakteppet for utfordringsbildet i barnehagene våre.

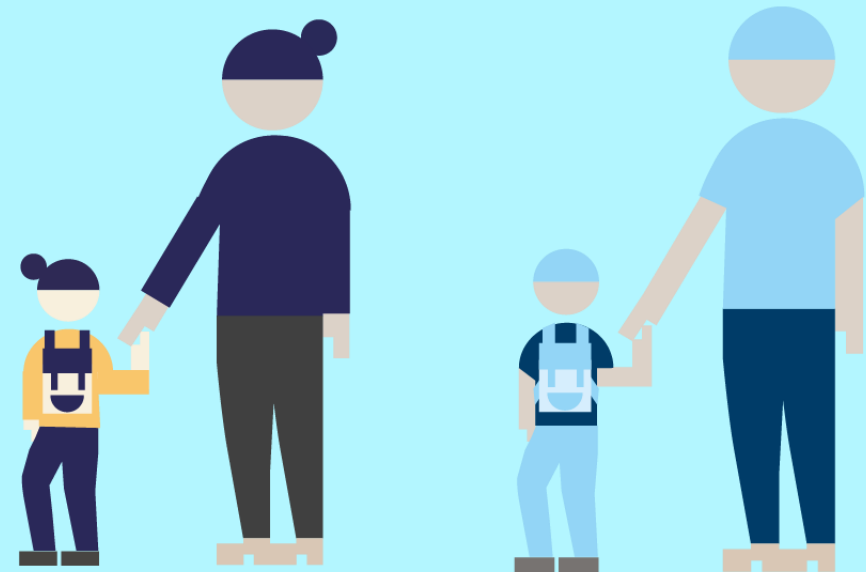
Rammeplanen for barnehagen (2017) fremhever at hvert enkelt barn i barnehagen har forskjellige forutsetninger og behov. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i felleskapet.

Det komplekse utfordringsbildet i bydelen vår stiller store krav til personalets kunnskap og kompetanse. Dette ønsker vi å møte gjennom arbeidet med «En mer inkluderende barnehage».

Det finnes etter hvert mye forskning som viser hvor viktig et barnehage tilbud av god kvalitet er for alle barn. Vi vet at barn som har ulike risikofaktorer i livet, i særlig grad profiterer på høy barnehagekvalitet.

Med dette som bakteppe er det stort fokus både politisk, og i barnehagene, på hvordan man kan øke kvaliteten på barnehage tilbudet, slik at alle barn kan få de samme mulighetene i livet. Målet med «En mer inkluderende barnehage» er ikke å fjerne alle utfordringer, men å sørge for at barnehagene er best mulig rustet til å håndtere de utfordringene vi står i.

Hensikten med kvalitets- og kompetanseplanen er både å tydeliggjøre hva bydelen forventer av oss som ansatte i Grorudbarnehagene, og vise hvordan bydelen kan støtte oss i den viktige jobben vi gjør. Slik kan vi sammen sørge for at alle barn i barnehagen får et likeverdig og inkluderende tilbud.

Å mestre en utfordrende hverdag

Det å jobbe med barn er veldig givende, men kan også utfordre oss. I en barnehage med mange barn med sammensatte behov og utfordringer, kan stadige opplevelser av å bli satt i vanskelige situasjoner over tid medføre en følelse av å ikke lykkes eller mestre jobben sin. Det å oppleve å ikke strekke til, vet vi kan føre til stress og belastning over tid.

Vi bruker ofte begrepet *kapasitet* når vi snakker om den enkelte ansattes og hele organisasjonens evne til å stå i en utfordrende hverdag.

Begrepet kapasitet omfatter tre områder som påvirker hverandre gjensidig:

- kompetanse (både utdanning og erfaring)
- motivasjon
- verdier

For å kunne si at vi i Bydel Grorud har en inkluderende barnehage med høy kvalitet for alle barn, må disse tre områdene være i fokus gjennom hele hverdagen - fra hva man vektlegger i stillingsutlysninger, til hvordan vi som ansatte samhandler med hverandre.

Gjennom å systematisk bygge opp ansattes kapasitet vil vi som bydel være bedre rustet til å møte de utfordringene som kommer på en god måte. Det må ligge et felles kompetansegrunnlag i bunn, knyttet til barns utvikling, kvalitet og hva vi kan bidra med som voksen i møte med barn. Det må jobbes aktivt med å både skape og ivareta motivasjonen for jobben som gjøres. Ikke minst må alle vi som jobber i bydel Grorud dele verdisynet om at alle barn har en plass i fellesskapet, og være aktive bidragsyttere i et profesjonsfellesskap.

I kvalitets- og kompetanseplanen vil vi beskrive hva slags kompetanse ansatte i barnehagen trenger, forhåpentligvis gi motivasjon og trygghet til å gjøre den viktige jobben som gjøres, og legge et grunnlag for at vi som ansatte i Grorudbarnehagene deler de samme grunnleggende verdiene.

Inkludering som verdi

Det å kjenne seg som en del av fellesskapet er et grunnleggende behov hos alle mennesker - store og små. Barn som opplever å stadig bli valgt bort av andre, vil ofte begynne å trekke seg unna og ikke delta i fellesskapet. Dette er en naturlig forsvarsmekanisme, men det er viktig å fremheve at det alltid er voksnes ansvar å hjelpe barnet inn i lek og aktiviteter.

Inkludering innebærer at alle barn er deltakende i fellesskapet, kan medvirke til sin egen hverdag og har utbytte av lek, læring og utvikling. Inkludering handler om å redusere segregering og marginalisering, og om å gi likeverdige vilkår for læring, mestring og utvikling.

Motsatsen til inkludering er utestenging og utenforskap. Det er en stor, både menneskelig og samfunnsøkonomisk, gevinst i å legge til rette for at alle barn skal oppleve seg inkludert i barnehagefellesskapet.

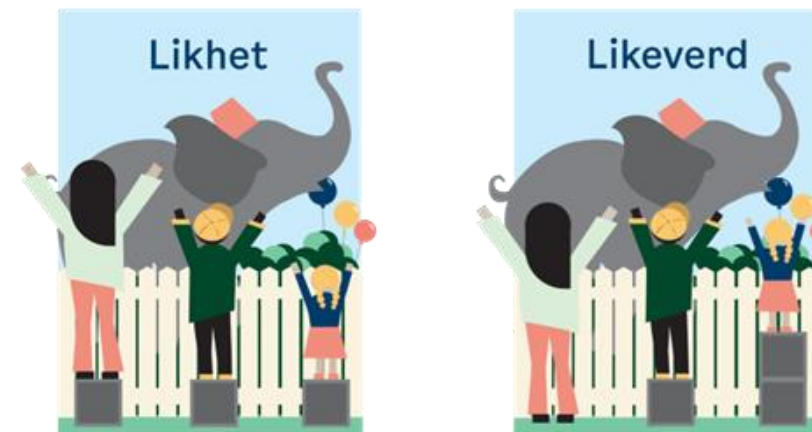
Barna som går i barnehagen i dag, vil om en generasjon være de voksne i samfunnet. Barn som faller utenfor fellesskapet i barnehagen, vil ofte være voksne som faller utenfor samfunnet.

En inkluderende barnehage er selvfølgelig et gode for de barna som opplever å bli inkludert i fellesskapet, men er også svært viktig på gruppenivå, ved at man lærer seg og ser verdien i å ta vare på alle.

Prosjektet «En mer inkluderende barnehage» er en respons på at det opplevdes at stadig flere barn i barnehagen hadde ulike forutsetninger, som at flere barn trengte ekstra oppfølging.

I Rammeplanen fremheves det at barnehagen skal bidra til at **alle barn** føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet.

Helt grunnleggende i vårt arbeid er å flytte fokus fra det barnet ikke mestrer, til hvilken hjelp og støtte barnet trenger av oss i barnehagen for å oppleve utvikling og mestring. Likeverdig betyr ikke det samme som å behandle alle likt. Vi ønsker at barnehagene gjør de tilpasningene som må til for at barn skal ha et mest mulig likeverdig tilbud.

En mer inkluderende barnehage

Barnas reise mot voksenlivet starter på mange måter i barnehagen. I rammeplanen fremheves det at barnehagen både skal bidra til at barna får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, samtidig som barnehagen skal være en forberedelse til aktiv deltakelse i samfunnet og bidra til å legge grunnlaget for et godt liv.

I prosjektgruppa for «En mer inkluderende barnehage» har vi jobbet med å trekke ut hva vi mener er det aller viktigste i akkurat vår bydel for å kunne gi et barnehagetilbud av høy kvalitet, som sørger for at **alle barn** skal få best mulige utviklingsbetingelser. Vi har drøftet hva Bydel Grorud ønsker at barna skal ha med seg når de går ut av barnehagen og skal begynne på skolen.

Det er enighet om at man ønsker at barna skal ha med seg mange gode opplevelser i sekken sin, og ha fått gode språkferdigheter, lekekompetanse og nysgjerrighet og selvtillit, som vil gi dem et godt utgangspunkt videre i livet.

En inkluderende barnehage handler om å gi et likeverdig tilbud. Dette innebærer at ulike barn trenger ulike tilpasninger. Det er samtidig viktig å presisere at selv om et barnehagetilbud av høy kvalitet vil bidra til at flere barn kan få en god start på livet, vil det alltid være noen barn som har behov som krever tilpasninger utover det man kan forvente innenfor det allmennpedagogiske tilbudet.

Barn som ikke nyttiggjør seg kun av det allmennpedagogiske tilbudet i stor nok grad, vil ha behov for spesialpedagogisk hjelp. For noen barn kan det også være nødvendig med en utredning hos PPT, og vedtak om spesialpedagogisk hjelp, der behovet krever ressurser og kompetanse utover det man kan forvente innenfor det allmennpedagogiske tilbudet.

Bydel Grorud har utarbeidet **Veilederen «En mer inkluderende barnehage - med mestring i fokus»**, der det gis en oversikt over gode tiltak for barn med ulike behov, slik at de kan få et likeverdig barnehagetilbud.

Inkludering - med barnet i fokus

Hovedfokuset i «En mer inkluderende barnehage» er at hvert enkelt barn skal få god utvikling og gode opplevelser.

Gjennom god forståelse og kloke handlinger, vi som er ansatt i barnehagene være med på å sørge for at barna skal få både god utvikling og gode opplevelser.

Rundt hver enkelt av oss er det et lag bestående av kollegaer, ledere og andre støttespillere, som spesialpedagogene i Inkluderingsteamet og PPT. Gjennom klok ledelse og god samhandling skal dette være en støtte for oss som ansatt og alle barna.

I kvalitets- og kompetanseplanen vil det være fokus på hvordan vi kan jobbe for at hvert enkelt barn skal gå ut av barnehagen med sekken full av gode opplevelser og ferdigheter de vil trenge videre i livet.

Laget rundt barnet

Klok ledelse
God samhandling

Den ansatte

God forståelse
Kloke handlinger

Barnet

God utvikling
Gode opplevelser

En oppvekst varer livet ut

Fra de blir født har barn to helt grunnleggende behov for å overleve og utvikle seg:

- Fysisk og emosjonell nærhet, trygghet og hjelp til å regulere seg (en trygg base)
- Støtte til utforskning, læring og selvstendighet.

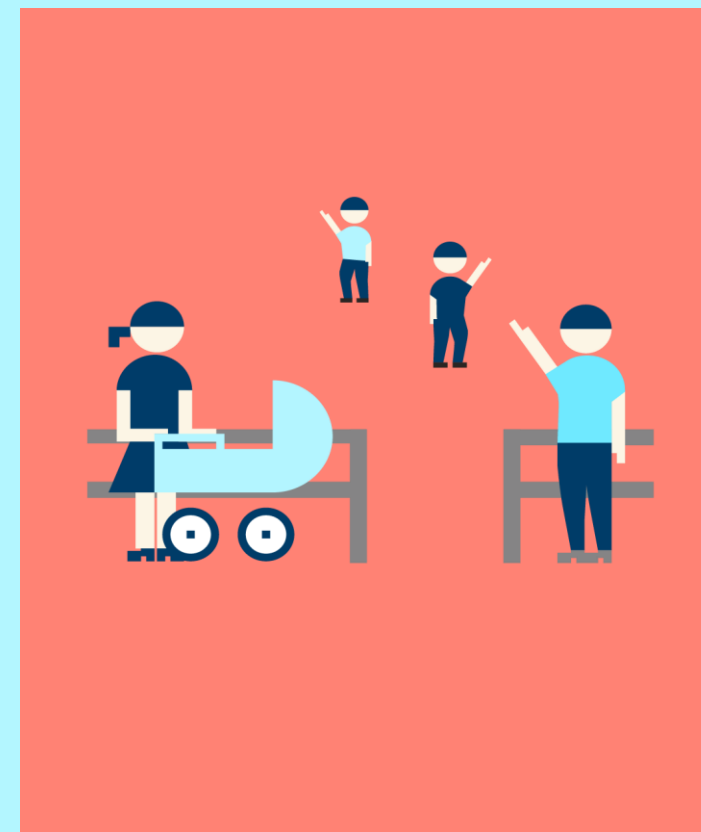
For at barnet skal kunne bruke ressursene sine på å utforske verden, må de først ha en trygg ramme rundt seg. Behovet for nærhet og trygghet er derfor en forutsetning for at barnet skal kunne lære og utvikle seg.

Barns utvikling foregår i et komplekst samspill mellom arv og miljø over tid.

Medfødte sårbarheter kan bidra til å vanskeliggjøre barnets samspill med foreldre, barnehageansatte og andre barn, for eksempel ved at barnet er urolig, strever med oppmerksomhet, ofte uttrykker sterke og vanskelige følelser (frustrasjon, sinne, engstelse osv.). For at medfødte sårbarheter ikke skal utvikle seg til mer alvorlige vansker, trenger disse barna spesielt god og tilpasset omsorg og stimulering.

Tidlige erfaringer har stor betydning for videre utvikling, skolegang og muligheten til å få et godt liv som voksen. Dette har sammenheng med at barnets tidlige erfaringer er med på å forme hvordan de møter verden videre, som igjen blir til selvforsterkende prosesser.

Et barn som er vant med å få støtte og omsorg fra voksne vil tørre å utforske verden rundt seg. Et barn som ikke har hatt denne støtten og tilknytningen vil kunne gå i «forsvarsmodus» i møte med nye utfordringer, som igjen vil hemme læringen og leken.

Å jobbe i barnehage er verdens viktigste jobb

Bydel Grorud har en sammensatt barnegruppe. Når barna begynner i barnehagen har de hatt ulike oppvekstvilkår hjemme, og starter barnehagelivet med ulike forutsetninger.

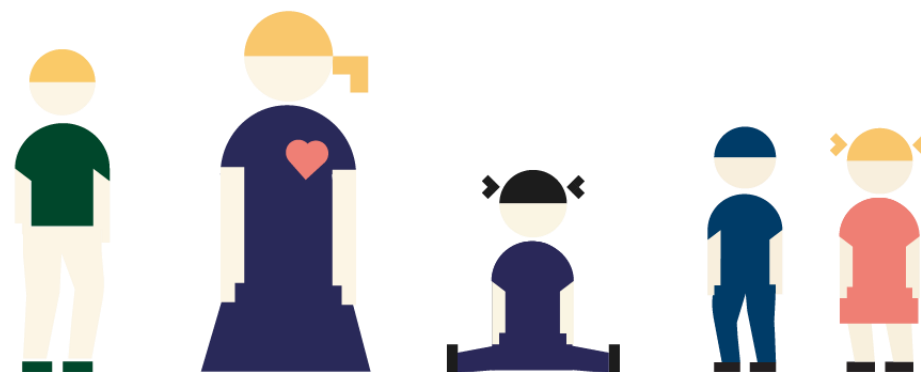
Det finnes både risikofaktorer og beskyttende faktorer for en god utvikling for et barn.

- **Risikofaktorer** kan for eksempel være medfødte kjennetegn ved barnet (som et utfordrende temperament, nevrobiologisk sårbarhet eller funksjonshemming), belastende familieforhold (minoritetsbakgrunn, fattigdom, foreldre som står utenfor arbeidslivet, understimulering, vold/overgrep, stressende livssituasjoner, rus eller psykiske vansker hos mor/far) eller eksterne risikofaktorer, som negative erfaringer i barnehagen eller lite støttende nettverk.
- **Beskyttende faktorer** kan for eksempel være positive kjennetegn ved barnet selv (lett temperament, sosial kompetanse, robusthet og optimistisk innstilling), gode relasjoner/trygg tilknytning til foreldre, gode erfaringer i barnehagen (gode relasjoner til ansatte og jevnaldrende) og et støttende nettverk og positivt nærmiljø.

Frem til barnet begynner i barnehagen er det foreldrene som sørger for å dekke barnets behov, mens ansatte i barnehagen blir viktige nærpersoner for barna når de begynner der.

Forskning viser at et barnehagetilbud av høy kvalitet kan fungere som en «buffer» mot effekten av risikofaktorene nevnt tildligere. Vi som jobber i barnehagene i Bydel Grorud er derfor med på å forme fremtiden.

Den innsatsen som legges ned i barnehagen legger grunnlaget for at barn med ulikt utgangspunkt skal kunne få den samme muligheten til å utvikle seg best mulig.

Å bygge inkluderende og lekende felleskap

Den kjente pedagogen Kari Pape sier at det å bygge lekende og inkluderende fellesskap i barnehagen er identisk med å forebygge utestengelse og mobbing. Hun beskriver hvordan det å ha et raust syn på hva lek er kan bidra til at flere barn blir inkludert.

Enkelt sagt er lek noe barnet liker og velger å gjøre. Noen barn kan streve med å delta i lek som krever språklige og sosiale ferdigheter de ikke har helt på plass.

Samtidig mestrer de aller fleste barn å delta i fysisk lek, som å løpe etter hverandre. I nyere forskning fremheves det hvor viktig og utviklende denne «herjeleken» er for barn.

Helt fra barnet er nyfødt drives utviklingen i stor grad av lek, både alene og sammen med nærpersionene. Gjennom lek øver barnet på gradvis mer avanserte ferdigheter – fra å gripe med hånda etter en rangle, til avansert sosial rollelek.

For småbarn er det ikke noe tydelig skille mellom lek og samspill. «Borte-tittei» er både lystbetont samspill med en voksen, samtidig som barnet trener på både det å skjønnse selv om man ikke ser det, og øver på det å takle stress (pappa var jo ikke borte likevel!).

Hva er det som gjør leken så unik? Læring og utvikling er avhengig av konsentrasjon om det man gjør, og mange nok repetisjoner.

Et grunnleggende kjennetegn ved lek er at det er:

- lystbetont
- morsomt
- spennende

Lek aktiverer «viktighetsnettverket» i hjernen og sørger for at barnet orker å trene på ferdigheter de i mye mindre grad ville trent på hvis en voksen ba dem om å gjøre det.

Et eksempel her er barn som gir uttrykk for å være så slitne at de ikke ORKER å gå videre på tur, men som klatrer rett til topps hvis man går forbi et spennende lekestativ.

I «En mer inkluderende barnehage» har vi ønsket å fremheve betydningen av lek. Leken har alltid stått sentralt i norske barnehager, og vi får stadig bedre forståelse av hvor viktig den er for barns utvikling. Folk som jobber i barnehage er eksperter på lek!

Høy kvalitet i barnehagen – hva innebærer det?

Overordnet handler god kvalitet i barnehagen om at barnet skal få gode læringsmuligheter, og ha en så trygg ramme rundt seg at de kan nyttiggjøre seg disse læringsmulighetene. Det er to grunnleggende behov for barns utvikling – behov for en trygg base, og støtte til utforskning.

I forskning på barnehagekvalitet skilles det ofte mellom **strukturkvalitet** og **prosesskvalitet**.

Strukturkvalitet

Strukturkvalitet er rammefaktorene i barnehagen, for eksempel det fysiske miljøet, antall rom, rammeplanen for barnehager, antall ansatte, antall pedagoger, stabilitet i voksengruppa og lønnsbetingelser.

I Norge er disse faktorene i stor grad statlig regulert, men samtidig viktige for å kunne tilby barna et trygt, aldersadekvat og stimulerende miljø. Nok ansatte i barnehagen er naturligvis en svært avgjørende faktor for et barnehage tilbud av høy kvalitet, men ikke nok i seg selv.

Prosesskvalitet

Prosesskvalitet handler om hva barna opplever i barnehagen og hvordan de voksne er i samspill med barna. Dette kan handle om tilrettelegging for et godt følelsesmessig klima, gode, trygge relasjoner, lydhøre og sensitive ansatte, varierte interaksjoner med jevnaldrende, og barn som får mulighet til å lære og utforske.

Dette er områder der kvaliteten kan økes gjennom både kompetanseheving og refleksjoner i fellesskapet, og dermed det vi fokuserer på i denne planen.

Høy kvalitet i barnehagen – hvordan ser vi det i praksis?

Forskning på kvalitet i barnehagen har samlet konkrete eksempler på hva som kjennetegner barnehager med høy kvalitet, som kan sammenfattes i de overordnede områdene:

- emosjonell støtte
- organisering og struktur
- støtte til utvikling, lek og læring

Emosjonell støtte

Emosjonell støtte handler om trygghet, trivsel og relasjoner både mellom voksne og barn, og barna imellom. På en avdeling vil dette kunne vise seg f.eks. ved om det er smil, delt glede, fysisk nærhet og at både barn og voksne virker trygge og avslappede i hverandres selskap.

Det vil også kunne vises i hvorvidt de voksne legger merke til og hjelper barn å løse ulike problemer og utfordringer, og i hvilken grad barna oppsøker de ansatte når de trenger noe.

Organisering og struktur

Organisering og struktur handler om hvordan vi ansatte signaliserer tydelige forventninger til barna, har klare rutiner og er aktive deltagere i lek og aktiviteter.

Konkrete eksempler er ansatte som gir barna beskjeder om hva de skal gjøre fremfor hva de *ikke* skal gjøre, som har planlagt og klargjort det de trenger før ulike aktiviteter, og der det er lite ventetid for barna.

Støtte til utvikling, lek og læring.

Støtte til utvikling og læring handler om hvordan vi ansatte stimulerer og styrker barns utvikling av språk og læring (kognisjon), og hvordan de legger til rette for lek. Konkrete eksempler på dette området er ansatte som bruker språket aktivt, bruker et variert og rikt språk, som utforsker og undrer seg sammen med barna og hjelper dem å se ny kunnskap i sammenheng med det de kan fra før.

Dette kan for eksempel handle om hvordan vi støtter barna til å få en dypere forståelse av sine læringsprosesser og oppmuntrer til videre deltagelse i ulike aktiviteter.

Utvikle kvalitet - med barnet i fokus

En forutsetning for et barnehage tilbud med høy kvalitet, er at de ansatte har god kompetanse og utvikler kvaliteten sammen i fellesskap.

Det er tidligere vist til denne modellen, som viser tankegangen i «En mer inkluderende barnehage». Kvalitet i praksis vil vise seg gjennom den ansattes gode forståelse og kloke handlinger.

Gjennom god forståelse og kloke handlinger, vil hver enkelt ansatt i barnehagene være med på å sørge for at barna skal få både god utvikling og gode opplevelser.

Modellen tydeliggjør at de ansatte har en viktig rolle både direkte mot barna, men også som en del av personalgruppa.

God samhandling handler om å gi hverandre konstruktive og utviklende tilbakemeldinger og være med på å bygge hverandre gode gjennom å reflektere sammen.

Veiledning satt i system vil også øke kompetansen i personalgruppa.

Klok ledelse handler om å legge til rette for at alle disse prosessene skal kunne foregå.

Laget rundt barnet

Klok ledelse
God samhandling

Den ansatte

God forståelse
Kloke handlinger

Barnet

God utvikling
Gode opplevelser

Kompetanseheving for en mer inkluderende barnehage

Hovedmålet til «En mer inkluderende barnehage» er å øke både kompetansen og kapasiteten til alle ansatte i det å legge til rette slik at alle barn skal få gode opplevelser og best mulig utvikling. En utfordring på veien mot dette er at høy kvalitet ikke nødvendigvis treffer de barna som trenger det aller mest.

Det er enkelt å både smile til og trøste et barn som tydelig viser at det liker deg, eller å lese for et barn som løper mot deg med en bok i hånda. Det kan være vanskeligere å gjøre det samme for et barn som enten trekker seg unna, eller kanskje også er sint og utagerende. Dette er ofte ubevisst for oss voksne. Det å gi god omsorg og støtte til barn som kanskje trigger det motsatte, krever både bevissthet og kompetanse.

I arbeidet med «En mer inkluderende barnehage» har det vært jobbet med å bli enige om **et felles kompetansegrunnlag**. I den første delen av denne planen har vi sett på visjonen for bydelens barnehager, og det er beskrevet hva vi ønsker å vektlegge når det gjelder barns utvikling, inkludering, kvalitet i barnehagen, og hvordan man sammen kan jobbe for å oppnå dette.

Det er høye forventninger til jobben vi skal gjøre som ansatte i barnehagene i Bydel Grorud. Vi ønsker samtidig å tilby alle den kompetansen og støtten som trengs, slik at vi sammen kan mestre denne jobben.

De neste sidene vil vise hva slags støttesystemer/verktøy som kan støtte oss i jobben, og hvordan en klok ledelse og god samhandling mellom ansatte i alle ledd er en viktig forutsetning for å utvikle god barnehagekvalitet.

I tillegg til den fysiske utgaven vil det komme en digital utgave, som gjør det lettere å finne frem, og som vil oppdateres ved behov.

Laget rundt barnet, og laget rundt de ansatte

Et velbrukt uttrykk sier at det trengs en hel landsby for å oppdra et barn. Dette gjelder i stor grad også i barnehagen, og særlig i levekårsutsatte områder med mange barn med store og sammensatte behov.

For å støtte de ansatte på avdelingene i dette arbeidet, snakkes det mye om «laget rundt barnet».

Rundt den ansatte og barnet er det et lag bestående av kollegaer, ledere og andre støttespillere, som spesialpedagogene i Inkluderingssteamet og PPT. Både Inkluderingssteamet og PPT kan bistå med kompetanseheving i forbindelse med «En mer inkluderende barnehage».

I laget rundt barnet og barnehagen finnes det også andre ansatte med ulike kompetanse og ansvarsoppgaver:

- Helsestasjonen
- Fysio- og ergoterapitjenesten
- Familieteamet
- Oslohjelpa
- Barnevernet
- Spesialisthelsetjenesten
- Forskningsmiljøer i universitets- og høyskolesektoren

Disse kan være nyttige samarbeidspartnere i arbeidet med å gi alle barn et best mulig tilpasset tilbud i barnehagen.

I Bydel Grorud ønsker vi å sørge for at «laget rundt barnet» ikke bare er et politisk slagord, men består av mennesker du lett kan få hjelp og støtte fra når det trengs. Vi skal kunne kjenne oss trygge på at vi ikke står alene i jobben, men at vi er et lag som jobber sammen.

I den digitale utgaven av planen vil det være en oversikt over de ulike støttespillerne og hvilke arbeidsoppgaver de har, med oppdatert kontaktinformasjon, og rutiner for hva du gjør hvis du trenger bistand.

Verktøy for kvalitetsutvikling

Hvert barnehageår starter med en ny gruppe barn, og kanskje også endringer i personalet på en avdeling.

For å kunne tilpasse den pedagogiske praksisen og det faglige innholdet til hver enkelt barnehage og avdelinger, er det utarbeidet noen konkrete verktøy:

- **Ståstedsanalyse**

For å kunne tilpasse den pedagogiske praksisen og ivareta barnegruppene, skal det hver eneste høst gjøres en ståstedsanalyse, der man reflekterer over egen praksis. Dette gjøres på avdelingsnivå, og følges opp av fagleder avdelingsvis. Spørsmålene til ståstedsanalysen er vedlagt bakerst i kvalitets- og kompetanseplanen. Ståstedsanalyse skal også gjennomføres i barnehageadministrasjonen og fagledergruppen.

- **Observasjonsverktøy**

Det er også utarbeidet et observasjonsverktøy for observasjon av ansattes praksis, med konkrete observasjonspunkter som er viktige for de tre hovedområdene som definerer kvalitet; emosjonell støtte, organisering og struktur og støtte til utvikling, lek og læring.

- **Årshjul**

Det er laget et årshjul, som skal bidra til å sikre at det jobbes med faglig utvikling. Områdene det skal jobbes med på hver avdeling, vil variere ut fra hva man avdekker i ståstedsanalysen og observasjonen som gjennomføres.

Årshjul i praksis

I **september, oktober og november** skal alle ha fokus på hvordan arbeidet er organisert og strukturert for å få en mer inkluderende praksis.

I **januar, februar og mars** skal det sikres at alle får økt kompetansen om viktigheten omkring emosjonell støtte.

Organisering
og struktur

Emosjonell
støtte

Støtte til
utvikling, læring
og lek

I **april, mai og juni** skal fokus være på hvordan personalet jobber med støtte til utvikling, lek og læring, til alle barn.

Lek er en driver av både relasjoner, trivsel og læring for barn, og skal gjennomsyre alle deler av arbeidet med inkluderende praksis.

Eksempel: September

MÅNEDENS TEMA: Organisering og struktur

Ståstedsanalyse:

- Gjennomføre ståstedsanalyse for organisering og struktur
- Lage plan for perioden på hver avdeling med tiltak på to områder; et bevaringsområde og et forbedringsområde
- Hver ansatt bestemmer seg for et individuelt øvingsområde for seg selv

Avdelingsmøter:

Avdelingsmøter benyttes til faglig refleksjon over egen praksis. Det utarbeides en plan for bevaring og forbedring i hvert tema gjennom hele året.

Veiledning:

Alle veiledningsprosesser skal legge til rette for refleksjoner over egen praksis, knyttet til temaet det jobbes med.

Oslo

Å omsette idéer til praksis

Vellykket utviklingsarbeid handler om å sette gode idéer ut i praksis.

Målet med «En mer inkluderende barnehage» er som tidligere nevnt at alle som jobber i barnehagene skal oppleve å mestre arbeidshverdagen sin, og kunne gi barna det de trenger.

Hensikten med å utarbeide en kvalitets- og kompetanseplan har vært å gi et verktøy for å bygge opp et felles kompetansegrunnlag og sørge for et system som bidrar til kvalitetsutvikling på alle avdelinger.

En plan i seg selv fører ikke til endringer eller forbedringer: Begrepet *implementering* handler om hvordan man kan omsette idéer, programmer, forskning eller teori til praksis – altså hvordan det som er beskrevet i denne planen kan se ut i barnehagehverdagen.

På bakgrunn av kartleggingen med ståstedsanalysen og observasjon, vil avdelingspersonalet sammen med fagleder velge ut noen fokusområder man skal jobbe med innenfor de ulike hovedområdene (organisering og struktur, emosjonell støtte og støtte til lek og læring).

Det vil alltid være naturlige variasjoner mellom barnehagene og avdelingene i bydelen. Dette gjelder både for barnegruppene, og hva slags kompetanse og erfaring personalet har. Behovet for kompetanseheving vil derfor variere.

Vi voksne fungerer på akkurat samme måte som barn – motivasjon og opplevd mestring er avgjørende for hvilket utbytte vi får av kompetansehevingen. Vi må derfor bygge kompetansehevingen på områder som vi selv opplever som nyttige.

Å drive et utviklingsarbeid

Forskning og erfaring har funnet at det er noen viktige forutsetninger som må være på plass for at utviklingsarbeid skal gi gode effekter.

Tre punkter som ofte trekkes frem her er:

- **Trening**
Opplæring og øving på det man jobber med.
- **Veiledning**
Refleksjoner rundt det man jobber med.
- **Administrativ støtte**
Sørge for at det blir et system på trening og veiledning.

Kompetanseheving i form av faglitteratur, felles faglige refleksjoner og foredrag/kurs, bør etterfølges av øving i praksis.

Lederne har et særskilt ansvar for å drive utviklingsarbeidet fremover.

Fagleders rolle i utviklingsarbeid

Faglederen er gitt det daglige ansvaret i barnehagen; pedagogisk, personalmessig og administrativt.

Fagleder skal sørge for at det pedagogiske arbeidet er i tråd med barnehageloven og rammeplanen, og at personalet utvikler en felles forståelse for oppdraget som er gitt i disse.

God og klok ledelse er sentralt for å få til en profesjonsutvikling som bidrar til at barna i barnehagen får gode opplevelser og god utvikling.

Ledelse handler om å omsette ideer til praksis gjennom å legge til rette for veiledning, øving og å gi administrativ støtte.

- Fagledere har ansvaret for å avdekke behov og legge en plan.
- Fra ståstedsanalyse og observasjon → analysering av resultatene → hva trenger vi → veiledning og øving i praksis.
- Fagledere, i nært samarbeid med Inkluderingssteamet, har ansvaret for å drive arbeidet fremover i sine barnehager.

Å bygge et profesjonsfellesskap

Barnehageansatte har mulighet til å observere hverandre i hverdagen, siden man ofte er flere sammen gjennom deler av arbeidsdagen. Dette gir en unik mulighet til å hjelpe hverandre gode.

Det å kunne gi et barnehagetilbud med høy kvalitet krever at de ansatte har god kompetanse, men ikke minst at man hele tiden utvikler kvaliteten sammen i fellesskap.

I Bydel Grorud bygger vi en **tilbakemeldingskultur** der man hjelper hverandre gode, gjennom å dele kompetanse, skape forståelse og motivere. *God samhandling* handler om å gi hverandre støttende og utviklende tilbakemeldinger.

Et helt sentralt begrep for å få idéer ut i praksis er *kapasitetsbygging* – både på individ- og på organisasjonsnivå.

Kapasitetsbygging handler om å skape motivasjon, engasjement og gjennomføringslyst, og ikke minst gjennomføringsevne i barnehagene. Ansatte som deler opplegg, inviterer til samarbeid, sprer et positivt klima og lager god stemning på jobb bidrar til å skape overskudd, som igjen gjør at man får mer energi og pågangsmot.

Et kontinuerlig utviklingsarbeid hvor alle bidrar

For å få til en utvikling som varer, er det helt vesentlig at vi har en felles forståelse for retning og innhold (visjonen).

Ståstedsanalysen, observasjon, det å gi hverandre tilbakemeldinger og kunne reflektere sammen er viktige verktøy for å få en felles kunnskapsbase. Kompetanse kan ikke eies av enkeltpersoner alene, den må deles for å leve videre – *ikke bare gi bort fisk, men lære bort hvordan man fisker.*

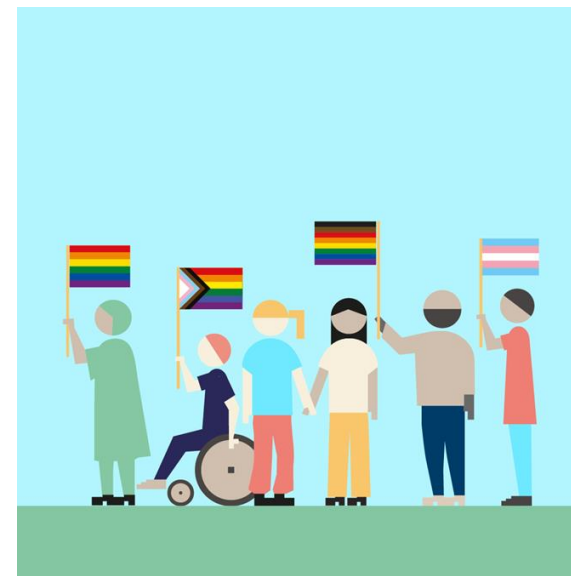
For at et utviklingsarbeid skal kunne drives fremover må alle være engasjert og bevisst sin egen påvirkningskraft.

Kvalitets- og kompetanseplanen beskriver en struktur for veiledning og kompetanseheving.

- Barnehageadministrasjonen veileder fagledere og spesialpedagoger.
- Fagledere og Inkluderingssteamet veileder pedagogiske ledere og barnehagemedarbeidere.
- Pedagogiske ledere veileder barnehagemedarbeidere.

Pedagogiske ledere har en nøkkelrolle for å få til gode utviklingsprosesser i barnehagen. Pedagogisk leder er gitt ansvaret for å iverksette og lede det pedagogiske arbeidet, i tråd med godt faglig skjønn. Den pedagogiske lederen skal veilede og sørge for at barnehageloven og rammeplanen oppfylles gjennom det pedagogiske arbeidet.

Vi må *alle* trene på å gi (og ta imot!) konkrete og tydelige tilbakemeldinger, og anerkjenne hverandres prestasjoner på jobb.

Til slutt...

Til slutt ønsker vi å si tusen takk for at du har valgt verdens viktigste jobb! Gjennom arbeidet vårt bidrar vi hver eneste dag til å gi barn gode opplevelser og god utvikling. Forskning viser at et barnehagetilbud av høy kvalitet kan fungere som en «buffer» mot effekten av ulike risikofaktorer både knyttet til barnet selv og miljøet de vokser opp i. Som ansatt i barnehagene i bydel Grorud er vi derfor med på å forme fremtiden gjennom å sørge for at *alle* barn, uavhengig av utgangspunkt, skal få en god og likeverdig start på livet.

I en inkluderende barnehage skal alle ha en naturlig plass i fellesskapet, både de som «sklir igjennom» og de som trenger mye støtte av voksne. I denne planen er det vist til tre områder som henger sammen med kvalitet i barnehagen – å sørge for struktur og organisering, å gi emosjonell støtte, og gi støtte til utvikling.

Noe av det viktigste vi kan gjøre for å sørge for at barna skal ha det bra, er å legge til rette for at alle som jobber i barnehagene trives på jobb og har det bra. Kvalitetene som nevnes ovenfor er viktige også for å få til en god profesjonsutvikling og er et kjennetegn på god ledelse. Vi er takknemlige for å ha akkurat DEG på laget, og vil gjøre vårt beste for å støtte deg i den viktige jobben du gjør.

Elizabeth Hernholm (seksjonsleder)

Merete Andersen Rød (prosjektleder)

Tusen takk til Arbeidsgruppa, ved Thomas, Ína, Cathrine, Kristin, Inger Kari og Mona.
Takk til Delprogram oppvekst og utdanning, Områdesatsningen i Oslo.

Oslo

Bakgrunn for ståstedsanalysen

Det er tidligere vist til at muligheten til å gi et barnehagetilbud av høy kvalitet er nært knyttet til de ansattes kapasitet, som består av både kompetanse, motivasjon og verdier.

På samme måte som barnet må være trygt før det kan lære, vil verdisynet være det aller mest grunnleggende for å kunne realisere en mer inkluderende barnehage. Kompetansen til både nye og erfarne ansatte vil variere og kan fylles på. Som en «grunnmur» for dette arbeidet ønsker bydelen å ha ansatte som:

- er bevisste på betydningen av relasjoner og tilknytning. Vi jobber for å skape relasjoner - særlig til de barna som ikke kommer løpende til fanget vårt, og de barna som kanskje utfordrer oss litt ekstra.
- er tilstedeværende og nære voksne i barnas hverdag.
- er bevisste på viktigheten av vennskap og tilhørighet, og jobber aktivt med å legge til rette for at alle barn har minst én gjensidig vennsapsrelasjon (der vennskap også kan forstås som det å gjøre vennskapshandlinger sammen).
- ser viktigheten av lek, og bidrar til at alle barn skal ha mulighet til å delta i gledesfylt lek hver dag.
- er bevisst vår egen påvirkningskraft: Vi ønsker å bygge en tilbakemeldingskultur der vi hjelper hverandre gode, gjennom å dele kompetanse, skape forståelse og motivere. Dette innebærer også å være modig nok til å be om hjelp og støtte når vi trenger det, og være mottakelig for innspill og justeringer.

Ståstedsanalysen

- Ståstedsanalysen har som hensikt å få oss som ansatte til å reflektere og bli bevisste på hvordan vi ivaretar disse områdene/påstandene i vår praksis.
- Poenget med å utføre dette er å finne forbedringspunkter, og hvordan vi kan bevare det vi er gode på.
- Ståstedsanalysen skal gjennomføres minimum en gang i året (høsten).
- Ståstedsanalysen skal gjennomføres i alle ledd.
- Alle ansatte skal delta på gjennomføringen av ståstedsanalysen og det videre utviklingsarbeidet som baserer seg på resultatene vi får.

Organisering og struktur

- Vi har rolige og effektive overganger, med lite ventetid for barna.
- Barna vandrer lite rundt uten å ha en aktivitet å holde på med.
- Barna får tydelige beskjeder, og vet hva de skal gjøre.
- På vår avdeling er vi tilstedeværende voksne uten unødvendige forstyrrelser av telefoner, hente ting, gi beskjeder, eller annet som tar fokus bort fra barna.
- På vår avdeling deler vi barna inn i smågrupper daglig og har en god blanding av aktiviteter i større og mindre grupper.
- Vi er forutsigbare voksne, og barna vet godt hva som forventes av dem.
- Vi forutser problemer som kan oppstå og unngår at de eskalerer ved å om dirigere uønsket atferd.

Emosjonell støtte – sensitive voksne

- På vår avdeling er vi sensitive voksne, som viser varme, har et rolig tonefall, er lyttende, og har innlevelse i barns behov og interesser.
- Vi aksepterer alle følelser på vår avdeling, og hjelper barna til å håndtere dem.
- Vi møter alle barn med innlevelse og nysgjerrighet.
- Vi er oppmerksomme på alle barn i gruppa, og fanger raskt opp de som har behov for støtte.
- Vi støtter og veileder barn når de møter motgang og utfordringer.

Lek- og læringsstøtte

- På vår avdeling er samtaler med barna viktig, vi bekrefter og utvider og gir barna rom for innspill og tanker.
- Vi sikrer at alle barn er aktive samtalepartnere i samtaler mellom barn, og mellom barn og voksne.
- Vi benevner og snakker med barna om det vi gjør i alle situasjoner.
- Vi bruker et rikt språk (lavfrekvente ord), forklarer og utdyper og tilpasser etter barnets ferdigheter.
- Vi inspirerer til ulik type lek både ute og inne.
- Voksne tar initiativ til lek, støtter de som trenger det for å komme inn i lek, og bidrar til å utvikle leken mellom barn.
- Vi introduserer barna for situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som kan gi ny innsikt, fellesskapsopplevelser, og inspirasjon til lek.

Inkluderende praksis

- Vi tilpasser det pedagogiske tilbudet til barnas behov og forutsetninger, i den barnegruppa vi til enhver tid har.
- Personalet tar initiativ til lek og støtter og veileder alle barn til å delta i lek med andre.
- Vi tilrettelegger aktiviteter slik at alle barna kan delta i meningsfulle fellesskap med andre barn.

Barnehager av høy kvalitet åpner verden for barna og gir barna muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter. Barnehagen skal bidra til at alle barn som går i barnehage, får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, uavhengig av bakgrunn og forutsetninger.

(Nasjonal barnehagestrategi mot 2030, s. 16).

